קול המושב

שבועון המושבים וההתיישבות הכפרית ■ מס' 812 ■ 5 בדצמבר 2013 ■ ב' בטבת תשע"ד

ראה עמ' 13

חוזרים לצמתים?

שבועיים עברו מאז החלו הדבוראים להפגין. לאחר שנתיים של מו"מ, גם ארגוני ההתיישבות והחקלאים מכריזים על מאבק ציבורי ומשפטי בממשלה, הכולל עתירה לבג"צ בסוגיית מס המעסיקים עובדים זרים, להעלאת ערך החקלאות. האם ישובו תמונות החקלאים המפגינים ברחובות ובצמתים? ■ **דרור יוסף, עמ' 14**

צילום: יהודה לוריא

מטרו מוטור

מגוון הרכבים התפעוליים הגדול בישראל

Global Electric Motorcars GEM A Chrysler Company

evergreen

תמיד כאן בשבילך יותר מ-30 שנה, עם המותגים המובילים בתחום.

- מגוון מסלולי ליסינג מימוני אטרקטיביים
- דיגום הכלי והתאמתו לפי דרישה
- שירות אישי ומקצועי אצלך או במוסכי היבואן

הצטרף למאות לקוחות פרטיים ומסחריים, בוא עכשיו לסניף מטרו הקרוב וצא עם כלי חדש.

צחי: 052-6117097 | *9930

מטרו 4 נגרי

www.metro.co.il

פלס בע"מ

תוכן

משפחה עם עסקים
המעורבות של החתן במשק של החותן מבורכת, אבל תודה לא תספיק
8

אלתרמן ואין בלתו
אין לנו משוררים שלוקחים חלק במדינה כפי שעשה בעל "הטור השביעי"
16

המילים שלכם בעיתון

קוראים יקרים,
"קו למושב" נכתב עבורכם. יש בו מקום לתגובותיכם על הכתבות המתפרסמות בו, למאמרי דעה, לסיפורים ולשירים שכתבתם, ואף לתמונות שלכדו את עיניכם ונשמרו במצלמתכם. כתבו את שם הצלם בשם קובץ התמונה, חתמו על מאמרים ועל יצירות ושלחו אל:
dror.maariv@gmail.com

נר שמיני

עצרת תפילה למען ירידת גשמים

בכותל המערבי מתכנסים חקלאים ואישי ציבור ומתפללים לגשם. ח"כ כלפה: "התפילה לגשם היא דבר שמאחד את כולנו, חילונים ודתיים, עירוניים וכפריים, כולנו זקוקים לגשם"

דרור יוסף

חבר הכנסת זבולון כלפה יו"ר השדולה החקלאית בכנסת קרא לחקלאי ישראל להגיע לעצרת תפילה למען ירידת גשמים, שנערכת בכותל המערבי ביום חמישי (היום), ב' בטבת, 5 בדצמבר 2013, החל משעה 16:00, בהשתתפות הרב הראשי לישראל הרב דוד לאו, חקלאים ואישי ציבור.

מארגן העצרת, ח"כ כלפה, סיפר שחקלאים רבים פנו אליו בשבועות האחרונים וסיפרו לו על הציפייה הדרוכה לגשם. הגשם המתעכב מלחיץ בעיקר את מגדלי החיטה – השדות שנזרעו בשבועות האחרונים ממתינים בצימאון לגשם הראשון.

ח"כ כלפה: "התפילה לגשם היא דבר שמאחד את כולנו, חילונים ודתיים, עירוניים וכפריים, כולנו זקוקים לגשם. נתפלל לבורא עולם שייפתחו ארובות השמים וירדו לנו גשמי ברכה. חקלאים רבים פנו אליי וביקשו שאתפלל עבורם, אני מתפלל, אבל גם מאמין שתפילה באחדות מסוגלת יותר ופותחת שערי שמים".

הכותל המערבי. השדות שנזרעו בשבועות האחרונים ממתינים בצימאון לגשם הראשון

צילום: פלאש 90

קוראים כותבים

אלוהים, תשמור עלינו

אסתר דוברוב ממושב בצרה, בת 91, ילדת פוטוק זלוטי, פולין, כתבה לנו את הדברים המרגשים הבאים:

אני אסתר דוברוב, נולדתי בעיירה קטנה. את החינוך הציוני קיבלתי מאבא, שכל חלומו היה להגיע לארץ ולבנות מולדת כמו כל בן אדם שצריך מולדת. אבי טען שחקלאות היא יסוד המדינה וכך אני פניתי לחקלאות.

אבי עם משפחתו נרצח וכך אני נשארתי לבד, בלי משפחה, בלי השכלה, בלי כלום. זכרתי את דברי אבי ונסעתי לישראל לבנות מולדת, וגם פניתי לחקלאות מתוך ציונות. בנינו משק של הודים ושמרנו במשך שנים על האדמה.

עכשיו, כשאני מסתכלת על הלולים הריקים, אני מרימה את הראש ואומרת: אלוהים, תשמור על אנשים שנלחמים על הבית, אנשים כפופי גב וידיים מיובלות.

תן להם לגמור את חייהם בבית שלהם עם הילדים והנכדים, כי אין מי שידאג להם, בטח לא מנהל מקרקעי ישראל.

תשמור אתה עליהם,
אמן.

חֲנָכִיָּה / איציק רַיְכֶר

חֲנָכִּיַּת שִׁכְנָתֵנוּ, מִכֶּסֶף עֲשׂוּיָה
דְּמֻיּוֹת אֲרָיוֹת רְקוּעִים וְהַמְּנוֹרָה.

לְסַבָּא חֲנָכִיָּה, מִסָּבָתוֹ מַתָּנָה
מִנְּחֹשֶׁת, כְּצוּרַת הַסְּנֶה הֶטְבְּעָה.

בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַנֵּרוֹת, שֶׁמֶן וּפְתִילָה
זַךְ אוֹרָם וְרֵיחָם כְּסִפּוּרֵי הַגְּבוּרָה.

אֹהַב וְאַדְלִיק בַּחֲנֻכָּה מִכֻּלָּן
חֲנָכִּיַּת הַמִּחְזוּר שֶׁעָשִׂיתִי בַּגַּן.

"קו למושב" גם באינטרנט - **תנועת המושבים:** www.tmoshavim.org.il ■ **תנועת האיחוד החקלאי:** www.ihaklai.org.il

קו למושב

■ **עורך** דרור יוסף
■ **מנהלת עיתון** עדנה זיו

■ **כתבים** חני סולומון, יעקב לזר, נחמן גלבוע, עו"ד אפרת חקיקת, יבל ברקאי, עו"ד איילת רייך-מיכאלי, מירי דג, זהר נוי, סלע קורן, אבי אובליגנהרץ, בר-כוכבא מדרשי, דפנה מאור, יוסי ברג, טל חביב-גליבטר
■ **דואר אלקטרוני**
dror.maariv@gmail.com

■ **מזכירה והפקה** אסתי כלפון 03-7642547
esti.halfon@maariv.co.il
■ **עוזרת הפקה** מזי עזרא
■ **גרפיקה מערכת** שרה ראובן
■ **גרפיקה מודעות** ניקולאי קולניק

יועצי פרסום יעקב קניאל 054-4557780
יורם עביבי

מודעות kav_daf@maariv.co.il

C

סיימתם לקרוא?
אנא השליכו את הגיליון לפח המחזור הסמוך למקום מגוריכם.

המערכת והמנהלה רח' קרליבך 2, ת"א

כל הזכויות שמורות. אין להעתיק, לתרגם, לשדר בכל אמצעי, לאחסן במאגר מידע, לפרסם או להפיץ בכל אמצעי כל חלק מן המודפס בעיתון הזה.

תקדים: מותר לנייד עובדים זרים ללא היתר

לראשונה, בית הדין האזורי לעבודה בחיפה מתיר להעסיק עובדים זרים בחקלאות בחברות משפחתיות, גם כאשר לאחת החברות אין היתר להעסקת עובדים זרים

החלטה תקדימית של בית הדין האזורי לעבודה בחיפה מאפשרת להעסיק עובדים זרים בשתי חברות משפחתיות שבהן בעלי מניות משותפים, גם אם לאחת החברות אין היתר מתאים להעסקת עובדים זרים.

חברת א.ח לשיווק בננות בע"מ ובעליה, האחים חיה יזרעאלי ואברהם שטודן, הואשמו על ידי המדינה בעבירות של העסקת עובדים זרים במטע בננות באזור כפר גלים, ללא היתר כדין. חברת משק יזרעאלי, שחיה יזרעאלי נמנית עם בעליה, עוסקת בגידול בננות ולשם כך, מעסיקה עובדים זרים בהיתר על פי דין.

על פי כתב האישום, העובדים הזרים של "משק יזרעאלי" נצפו בעבודה באזור מטעי בננות בכפר גלים וכן בפריקת פרי ובמיונו בבית ההבחלה בכפר, ובשני המקרים העבודה נעשתה על ידיהם מכוח הסכם בין החברה לשיווק בננות לבין כפר גלים, למרות שלראשונה אין היתר להעסקתם.

הנאשמים טענו, כי שתי החברות ניהלו את עסקיהן באותו איזור גיאוגרפי על ידי אנשים מאותה משפחה, כמו במקרים רבים בהתייישבות העובדת, ולכן היו שם התחשבנויות בין החברות, שבאו לידי ביטוי בכרטיסי הנהלת החשבונות של שתי החברות ולפי הצורך, אלה ביצעו העברות או שירותים, חברה אחת עבור שותפתה.

לפי הנאשמים, העובדים הועסקו בכפר גלים בעת שהועסקו בהיתר על ידי משק יזרעאלי ושתי החברות מקיימות שותפות בנושא גידול הבננות ושיווקן. לשם קיום השותפות, עזרו האחים זה לזה בכסף ובפעילות וחברה אחת שילמה לחברה האחרת תשלומים של שכר עובדיה, ולשם כך, הוצאו תלושי שכר מהחברה לשיווק בננות על שם העובדים הזרים כהחזר כספי למשק יזרעאלי שהעסיקם.

עו"ד שחר לוינזון. ההחלטה תאפשר גמישות ניהולית
צילום: גוסטבו הוכמן

השופטת דלית גילה קבעה, כי משעה שהעובדים הועסקו על ידי משק יזרעאלי בהיתר כדין, בין באשרה ישירה על שם יזרעאלי ובין לאחר ניוד מחקלאים אחרים בסביבה, הרי שהיה מותר להם לעסוק בעבודה החקלאית של גידולי הבננות גם בכפר גלים, בשטחים שבהם עבד משק יזרעאלי.

העובדים לא נצפו בעבודות המיוחדות לשיווק, אלא בפעילות חקלאית הקשורה בהעברת התוצרת לשם שיווקה, פעילות שהיא במסגרת העבודה המותרת בגידול בננות. עוד קבעה השופטת, כי העובדה שהוצאו לעובדים תלושי שכר על ידי החברה לשיווק בננות הייתה תוצאת ההתחשבנות בינה ובין משק יזרעאלי באופן שענה על הדרוש מבחינת הנהלת החשבונות.

השופטת סיכמה באמרה, כי גם אם היה מוכח שנעברה עבירה של העסקת עובד של חברה אחת על ידי אחרת ללא היתר, משום שמדובר בבני משפחה אחת, עם יחסים טובים של עזרה הדדית, הרי שהרשעה הייתה עומדת בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית. כל זאת נכון במיוחד כאשר הנאשמת, חיה יזרעאלי, שותפה בבעלות בשתי החברות ועסקי החברות משלימים זה את זה.

עו"ד שחר לוינזון, בא כוח הנאשמים שזוכו, הגיב לפסיקת השופטת לאחר המשפט: "ההחלטה היא בעלת השלכת רוחב ותאפשר גמישות ניהולית בניוד עובדים זרים בחקלאות בין משקים".

מטע בננות. הרשעה הייתה עומדת בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות

תקציב מועצת הצמחים 2014: 85.8 מיליון שקלים

ב-2014 יקטנו ההוצאות המתוכננות של המועצה ב-12% ורובן יוקצו ליעדים מקצועיים: כ-26 מיליון שקלים להדברה, כ-18 מיליון שקלים לביטוח; כ-18 מיליון שקלים למו"פ; כארבעה מיליוני שקלים לשיווק

מועצת הצמחים והנהלתה הגישו ביום חמישי את תקציב 2014 לשר החקלאות ופיתוח הכפר, חבר הכנסת יאיר שמיר, וסיכומו 85.8 מיליון שקלים – קטן ב-12% לעומת תקציב אשתקד. על פי הנחיית משרד החקלאות, בשנתיים יהיה על המועצה להקטין את התקציב ב-25%.

מסגרת התקציב המצומצמת לעומת שנת 2013, שהגישה מועצת הצמחים לשר החקלאות ב-28 בנובמבר, היא יישום של הנחיית השר ומנכ"ל משרדו, רמי כהן, לפעול לייעול המערכות ולהקטנת נטל ההיטלים על החקלאים, שהם מקור רוב תקציבה של המועצה.

עיקרו של תקציב 2014 ישמש להשגת יעדים מקצועיים, כגון: הדברה שעלותה הכוללת כ-26 מיליון שקלים; ביטוח נזקי טבע תמורת כ-18 מיליון שקלים; מחקר ופיתוח שבהם יושקעו כ-18 מיליון שקלים; קידום מכירות ופרסום שיעלו כארבעה מיליוני שקלים.

משימותיה העיקריות של מועצת הצמחים מוגדרות ציבוריות ונוגעות לכלל החקלאים, בתחומים שהם מעבר לפעילות החקלאי במשקו, כגון: מחקר חקלאי ופיתוח זנים ושיטות עיבוד מתקדמות; הדברת מזיקים ומחלות ומחקרים שמסייעים בהתמודדות עם נגעים חדשים; הרחבת השיווק, קידום מכירות ומערכות מידע; ביטוח נזקי טבע; פיתוח והרחבת הייצוא, שמהווה נתח חשוב בענפים אלה.

שר החקלאות שמיר אישר את תקציב מועצת הצמחים לשנת 2014 ובירך על הצמצום שננקט בו: "מועצת הצמחים מיישמת את מדיניות משרד החקלאות כלפי מועצות הייצור, לפיה יופחת התקציב ב-25% על פני שנתיים, מהלך שיושג על ידי התייעלות והפחתת גובה ההיטלים מהמגדלים. הורדת גובה ההיטלים מהמגדלים ומהחקלאים תאפשר להם תנאי פרנסה הולמים ותסייע להפחית את יוקר המחיה במשק".

צבי אלון, מנכ"ל מועצת הצמחים: "אנו במועצה איננו שוכחים שכספי המגדלים הם מקור תקציבנו. אנו מודעים למצב המתוח של רווחיות הענפים ופועלים לשמור על רמת השירותים הדרושים לחקלאי, תוך הפיכת כל אבן בכדי להתייעל ולחסוך בהוצאות".

הסדר מקראי

נערכים לשנת שמיטה בערבה

תנובת הקיבוצים יהל ואליפז בערבה הדרומית ישווקו בכשרות מהדרין, משום שהם מחוץ לארץ ישראל התנ"כית

הרב יוסף אפרתי, העומד בראש "בית המדרש להלכה בהתיישבות" ומחזיק מערך כשרות פרטי, התארח אצל חקלאי עין יהב במסגרת ההיערכות לשנת השמיטה. הרב אפרתי קבע, שירקות שגדלו בקיבוצים יהל ואליפז יהיו בכשרות מהדרין בשנת השמיטה, מאחר והערבה הדרומית נחשבת מחוץ לגבולות ארץ ישראל המקראית.

מארחי הרב אפרתי היו דניאל לב, מנכ"ל אגודת "יופי של ירקות" במושב עין יהב, והרב יגאל אלמליח, משגיח הכשרות של האגודה. כ-220 מיליון שקלים בשנה מקבלת האגודה ממכירת ירקות ופירות של המושב, ובשנים האחרונות התרחבה והחלה לשווק תוצרת של חקלאים ממושבים סמוכים בערבה, מהקיבוצים יהל ואליפז ומחקלאים נוספים בשאר אזורי הארץ.

הרב אפרתי סייר בשטחי הגידול החקלאיים ודן עם ראשי האגודה בהסדרי השיווק בשנת השמיטה. על פי ההסדר, התוצרת שגדלה בקיבוצים יהל ואליפז בערבה הדרומית תשווק בכשרות מהדרין של הרב אפרתי, משום שגדלה בשטח שנמצא מחוץ לגבולות ארץ ישראל, על פי ההלכה.

התוצרת שגדלה בעין יהב ובמושבים השכנים תשווק בכשרות הרבנות הראשית, על פי היתר המכירה. מנכ"ל האגודה לב הודה לרב ואמר שהכללים שנקבעו יאפשרו לנצל את החודשים הבאים להיערך היטב לשנת השמיטה.

נדרשים להוכיח

המתמודדים על ראשות דרום השרון, תמר ועמק חפר קוראים תיגר על ניסיונם של נושאי המשרה הוותיקים, מוטי דלג'ו (18 שנים), דב ליטבינוף (9 שנים) ורני אידן (7 שנים), ומנסים להפגין את הצלחותיהם בתחומים אחרים. נותרו פחות משלושה שבועות לבחירות במועצות האזוריות

במועצה אזורית דרום השרון, המשתרעת על פני 100 אלף דונם ובהם 31 יישובים: 20 מושבים, שבעה קיבוצים, שלושה יישובים קהילתיים ובית ברל, חיים כ–28 אלף תו־שבים. ב–24 בדצמבר יהיו ל–19 אלף בעלי זכות הבחירה מתוכם שלוש אפשרויות, שלו־שה מתמודדים על תפקיד הראש. אחד מהם הוא ד"ר מוטי דלג'ו, המכהן כראש המועצה בפעם הרביעית.

גיא קלמן (50) מנירית, מועמד לראשות דרום השרון, נשוי לדלית ואב לשלוש בנות, טוען ש–70% מתושבי המועצה קצו בראש המועצה הנוכחי דלג'ו. קלמן נולד בקיבוץ שובל ושי־רת בסיירת צנחנים, אחר כך עבד שנים רבות כאיש ביטחון של אל על. ב–1996 הוא הקים חברה שמטפלת בחומרים מסווגים (כולל כסף פגום של בנק ישראל ובולים פגומים של דואר ישראל) ומכר אותה לפני מספר שנים. כיום הוא משמש בה כיועץ מקצועי.

"דרך הטיפול במסמכים מסווגים יש לי היכרות אינטימית עם משרדי הממשלה, מה שלדעתי נותן לי כישורים טובים לנהל מועצה אזורית שנסמכת על אותם משרדים", מציג גיא את התרומה האפשרית של העיסוק הפרטי למילוי התפקיד המבוקש. "חוץ מזה, כבר חמש שנים אני יושב הראש של היישוב שלי, נירית, ותמיכת התושבים נותנת לי אנרגיה חיובית".

על השאלה שהופנתה אליו על מתחריו, הוא משיב שחוץ מדלג'ו, מתמודד מולו גם "איציק אזרי ממתן, אבל לדעתי, הוא לא משמעותי".

המתמודד שקלמן "לא סופר", איציק אזרי, הוא תושב דרום השרון מזה 17 שנים, בן 49, נשוי ואב לארבעה ילדים. הוא חבר ועד היישוב מתן, הסמוך לנירית, ונציגו במליאת המועצה האזורית בחמש השנים האחרונות. היה יו"ר הוועד המקומי וחבר בוועדות ביטחון, רווחה ותכנון ובנייה.

בעל תואר ראשון בכלכלה וניהול, תואר שני בניהול מצבי חירום ואסון ומגשר מוסמך. בע־לים ומנכ"ל חברת סמיטק מערכות בע"מ.

גיא קלמן מנירית. "כבר חמש שנים אני יושב הראש של היישוב שלי"

"דם רע"

גרשון רביד מנאות הכיכר. הגיע לאזור לפני שמונה שנים וחצי כשנבחר למנהל אגף החינוך והרווחה במועצה

"במועצה אזורית תמר", מודה גרשון רביד (59) ממושב נאות הכיכר, "יש דם רע מאז שק־ראתי תיגר על מועמדותו לקדנציה שלישית של דב ליטבינוף (53, עין גדי), ראש המועצה האזורית תמר הנוכחי".

גרשון רביד, סגן אלוף במילואים בחיל הים, הגיע לאזור לפני שמונה שנים וחצי מהרצליה כשנבחר למנהל אגף החינוך והרווחה במועצה. כשהחליט על ההתמודדות מול ליטבינוף, רביד הודיע על כך לראש המועצה והגיש למועצה מכתב בו הוא מודיע על יציאתו לחופשה ללא תשלום עד בבחירות.

בתמר, הקרובה יחסית לערד ולדימונה, יש שישה יישובים: המושבים נאות הכיכר ועין תמר, קיבוץ עין גדי, כפר קהילתי הר עמשא, יישוב קהילתי נווה זהר וחווה חקלאית עין חצבה. המועצה האזורית היא השלישית בשט־חה בארץ, אבל חיים בה רק כ–1,300 תוש־בים.

מה הטענות שלך כלפי דב ליטבינוף?

"הוא לא הצליח להגדיל את מספר התושבים במועצה", אומר רביד, "מה שמשפיע גם על החינוך. הקמנו בית ספר יסודי חדש בנווה זהר, שבמקום 200 ילדים יש בו רק 70".

בדרכו לראשות המועצה, עבר דב ליטבי־נוף מסלול תפקידים מגוון. הוא התחיל כמו־רה לספורט, עבר במאפייה, היה מנכ"ל "חמי יואב" ומנהל מחלקת תיירות במועצה האזורית ועוד. מאז 2004 הוא ראש המועצה האזורית.

רביד: "הפוטנציאל של יישובי המועצה הא־זורית תמר הוא עצום, וחבל שראש המועצה לא פעל לממש אותו. לצערי, ראש המועצה שכח שתפקידו לדאוג לתושבי המועצה. הוא מועסק אצל התושבים, ולא להיפך".

רביד נשוי לעזה ואב לשני ילדים: ירין ועומר, והוא בן למייסדי מושב כרם מהר"ל, בוגר בית הספר לפיקוד ומטה בצה"ל ובוגר בית ספר מתקדם לקצינים בארה"ב, Fort B.Harrison. לאחר שנים שבהן כיהן כמנהל בית ספר בגבעת שמואל, רכש נחלה בנאות הכיכר, שבה הוא מגדל תמרים, ועבר אליה עם משפחתו מהרצליה.

מלבד תפקידו כמנהל אגף החינוך והרווחה, הוא מכהן כיו"ר ועדת קבלה ורפרנט המועצה לחידוש התיישבות בהר עמשא ואחראי על קליטת 25 משפחות, שרובן כבר עלו לקרקע ובונות שם את ביתן.

הקמפיין מנוהל בבית

הבחירות בעמק חפר, המועצה האזורית הכי גדולה בתחומי הקו הירוק: 40 אלף תושבים ב–41 יישובים, מתוכם 28 מושבים, תהיינה הפעם מעניינות מאוד.

מול הצוות רני אידן (64, מכמורת), ראש המועצה המכהן מזה שבע שנים, וסגנו אלדד שלם (מעברות), יעמדו עפרה ברק (54, כפר מונש), המועמדת לראשות המועצה, שבחרה לה סגן קיבוצניק, משה מרום (גבעת חיים מאוחד).

פרט "פיקנטי" נוסף מההכנות לקראת הבחי־רות בעמק – מנהל הקמפיין של ברק הוא אלי בעלה. עפרה ברק החלה את עבודתה במוע־צה כעוזרת אישית לראש המועצה, ובהמשך כיהנה כמנכ"לית המועצה במשך שלוש שנים וחצי. היא גדלה בכפר מונש, אם לשלושה וס־בתא לנכד.

איציק אזרי. נציג מתן במליאת המועצה

צילום: פייסבוק

ברק שירתה ביחידת המחשבים של צה"ל (ממר"מ) והשתחררה בדרגת סרן. היא ניהלה את מערכות המידע של המרכז האקדמי רופין, וכיהנה כמנכ"לית היישוב הקהילתי הושעיה בעמק יזרעאל.

רן (רני) אידן נשוי, אב לשלושה ילדים וסב לשלושה נכדים, נולד בקיבוץ החותרים וגי־לדותו עבר להתגורר במושב מכמורת, שם הוא מתגורר עד היום. אידן, מוסמך במינהל וחינוך מאוניברסיטת תל אביב, היה חקלאי, מנהל כפר הנוער "מבואות ים" ומפקח ראשי במשרד החינוך.

שימש כמנכ"ל המרכז האקדמי רופין משנת 2002 עד היבחרו לראשות המועצה האזורית עמק חפר, באוקטובר 2006, בעקבות פרישתו של נחום איצקוביץ' מהתפקיד לטובת ניהול משרד התיירות. בינואר 2009 נבחר מחדש,

עפרה ברק. בעיות בקמפיין

הפעם ללא מתמודדים מולו.

אלי ברק, יש בעיות בקמפיין עד עכשיו?

"כן, מורידים לנו שלטים וזאת עוד הבעיה הקטנה, אבל בטח 'הם' יגידו את ההיפך... מי שמפסיד, מתבכיין".

משה מרום, היית מנכ"ל משקי הקיבוצים. לא "קטן עליך" סגן ראש המועצה האזורית?

"ממש לא, נוכח האתגרים של המועצה האזו־רית. אני בן 67, זה גיל מתאים. לגבי הבריונות, זה לא מתאים לאזור, שהוא שקט ונחמד".

ממטה רני אידן, שאליו כיוון מנהל הקמפיין של ברק, הכחישו את הבריונות ולא רצו להר־חיב בדברים.

בסימן שאלה

עו"ד איילת רייך-מיכאלי

כתובת לשאלותיכם
dror.maariv@gmail.com

ביטול מועמדות שווה פיצויים?

האם מועמדים לחברות במושב, שבוטלה קבלתם, זכאים לפיצוי בגין הפרת חוזה? אגודה שיתופית יכולה לתת הנחה לחבריה המשלמים מסים בהוראת קבע?

האם מועמדים לחברות, שקיבלו הודעה חד-צדדית על ביטול מועמדותם, זכאים לפיצויים מהמושב?

בפסיקה נקבע, כי ביטול מועמדותם של מי שעמדו להתקבל כחברי אגודה ולהתיישב באגודה מהווה הפרת חוזה, המזכה בפיצויים, אם אומנם נוצרו לפני כן יחסים חוזיים תקפים בין הצדדים.

בעניין זה, עסק פסק הדין שניתן בעניין המועצה האזורית קישון נגד זכאי עדנה. בית המשפט המחוזי פסק פיצויים למתיישבים עקב הפרת ההתחייבות לקבלם לחברות במושב. בבית המשפט העליון נדחה ערעור המושב, והשופטים קבעו שלאור נסיבות אותו מקרה הוכח, כי המושב גמר בדעתו לקבל את המתיישבים כחברים ולפיכך, נוצרה התקשרות חוזית תקפה וכי הודעת הביטול הייתה בגדר הפרת חוזה.

באותו עניין, המועמדים קיבלו הודעה בכתב מאת האגודה השיתופית, לפיה הנהלת האגודה דנה במועמדותם והחליטה לאשר את קבלתם לאגודה על סמך הנתונים שמסרו ועל סמך פגישה עם ועדת הקבלה.

אם כן, על מנת לבדוק האם ביטול המועמדות היא הפרת חוזה, יש לבחון האם אפשר להוכיח, כי המושב גמר בדעתו לקבל את המועמדים למושב. מבלי לגרוע מהאמור אציין עוד, כי תקנה 2(ג) לתקנות האגודות השיתופיות (חברות) תשל"ג-1973 קובעת, כי "מי שסירבו לקבלו כחבר באגודה, רשאי לערער על הסירוב בפני האסיפה הכללית של האגודה, זולת אם נקבעה רשות אחרת בתקנות האגודה".

בהתאם לגישה שנוקטת הפסיקה, עצם אי הגשת ערעור לאסיפה הכללית על ההחלטה שלא לקבל מועמד כחבר, ופנייה לערכאות המשפטיות (למשל בדרישה לקבלת פיצויים עקב ביטול המועמדות), עלולה להצביע על כך שהמועמד ויתר על בקשתו להיות חבר ומבקש את תרופתו בבית המשפט על דרך של פיצויים ולא על דרך של אכיפת האגודה לקבלו כחבר. כלומר, עליכם לדעת, כי דרישת הפיצויים עלולה לחסום בפניכם את האפשרות לטעון, כי יש לאכוף על המושב את קבלתכם לחברות.

האם בסמכות האגודה להפחית משיעור מסי הקהילה לחבר המשלם מהוראת קבע?

אגודה שיתופית היא גוף הפועל במרחב המשפט הפרטי ועל כן רשאית להחליט על מתן הנחות במסי קהילה.

כל עוד האפשרות לשלם בהוראת קבע ניתנת לכל חברי האגודה הרי שבכך נשמר השוויון בין החברים. עוד יצוין כי, מתן הנחה למשלמים בהוראת קבע מקובלת במוסדות רבים, לרבות בגופים ציבוריים, כגון עיריות. לפיכך, כל עוד ההנחה נמוכה יחסית וסבירה, כפי המקובל ברשויות מקומיות למשל, נראה כי אין בעיה שאגודה תעניק הנחה זו במסי קהילה לחברים המשלמים בהוראות קבע.

הכותבת, ממשרד עורכי דין וגישור "אייילת רייך", עוסקת באגודות שיתופיות, בתחום המסחרי-חקלאי וביטיגציה. המידע כללי בלבד ואינו חוות דעת או ייעוץ מוסמכים.

שטרות של 50 שקלים. הודעת הביטול הייתה בגדר הפרת חוזה, על המושב הוטל לשלם פיצויים
צילום: עמוס מרון

שלום בית

עו"ד אפרת חקיקת

כתובת לשאלותיכם
efrat@hakikat.co.il

החתן והשמפיניון

כמה שווה עשור של השקעה בשיווק עסק ובשיפור הטכנולוגיה שלו? מה ערכו של ניסיון רב שנים בחקלאות? שיתוף פעולה ממושך בין חתן לחותנו בחוות פטריות דורש הגדרה מיוחדת של היחסים העסקיים

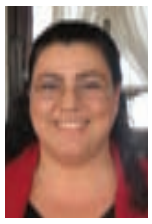

יעל, אישה בשנות ה-60 לחייה, דקיקה וגבוהה, לבושה לבן, יושבת במשרדי עם מחברת פתוחה. "יפריע לך שאצייר בזמן שאת מדברת?", היא שואלת בחיוך, "זה עוזר לי להתרכז". אני מדברת והיא מרוכזת בכל מילה שיוצאת מפי, אבל העיניים במחברת והיד רושמת, משרטטת, מציירת קווים מעוגלים אין-סופיים. לא משהו מובן או מוגדר, אולי תחושות שעולות בה מהדיון בנושא הקשה, אולי איזה הרגל שמור מימי האוניברסיטה. מַנְדָלָה של הנפש.

יעל ויובל הורים לשלושה לילדים: הבנים – אחד חי בחיפה והאחר בלוס אנג'לס, ארצות הברית, שניהם לא רוצים לשמוע על חיים במושב. הבת, טלי, מורה במקצועה, נישאה לגלעד – איש הייטק מבריק שעשה חיל בחברה לפיתוחים רפואיים בתל אביב, אבל לפני כעשר שנים הוא פוטר מעבודתו במפתיע. יעל וגלעד נאלצו לעזוב את תל אביב ולעבור למושב, לבית ההורים.

במשך שנה שלמה גלעד לא מצא עבודה חדשה בתחום שלו, ובגין המצב הקשה שבו היה מצוי משק הפטריות המשפחתי, הוא נשאב פנימה, נחלץ לעזרת הוריה של טלי, וראה כי טוב. כעשר שנים גלעד משקיע את כל זמנו במשק ועובד כיד ימינו של חמו, יובל.

עם הראש הצעיר שלו והמשיכה לטכנולוגיה מתקדמת, החתן גלעד הקפיץ את חוות הפטריות המשפחתית לרמה אחרת. יובל וגלעד עובדים ממש כשותפים בחוות הפטריות, אך מעולם לא הגדירו את טיב היחסים העסקיים ביניהם. יובל תמיד חשב על עצמו כבעל החווה ועל גלעד כבעלה המוצלח של טלי, ותו לא... ההכנסה הספיקה כדי לפרנס בכבוד את שתי המשפחות, בלי להידרש להגדרות מסובכות.

היום, כעשר שנים אחרי השתלבותו של גלעד במשק, החווה נמצאת במצב מעולה... יובל פחות. אין בו כוח לעבודה פיזית, ומדי פעם, חולפת במוחו המחשבה על הצורך בכתיבת צוואה, ועל "הורדת הילוך", מבחינה אישית. מכיוון שהבנים אינם מתעניינים במשק, עלה בבית באופן חופשי הדיבור על העברת המשק על שמה של טלי, כבת ממשיכה.

להפתעת כולם, נעמד גלעד על "רגליו האחוריות" והתחיל לבעוט. הוא אינו מוכן שהמשק יעבור על שמה של אשתו טלי בלבד, ודורש שהנכס יירשם על שם שניהם. הרי הוא שמחזיק בחווה ומשקיע בה, ולמה שלא יהיה לו חלק חוקי בה? הרי טלי, שעובדת כמורה, לא תוכל לתפעל את חוות הפטריות המשגשגת.

יעל ויובל חוששים לעשות כמבוקשו של החתן. מה יקרה אם טלי והוא יתגרשו חלילה? הם לא מוכנים לסכן את עתידה בהשארת המשק על שם שניהם.

החתן במעמד שותף

הסברתי להורים את החשיבות בהגדרת המעמד של גלעד חתנם, וניסינו ליצור הפרדה בין העסק שהוא "חוות הפטריות" ובין נכס הנדל"ן, שהוא "משק ההורים". כעת, אנו בעיצומו של מהלך משפטי שיבטיח את מעמדו של גלעד בעסק כשותף שווה זכויות ליובל, אביה של טלי. ליבנו ביחד את הדרך שבה אפשר לאזן בין תרומתו המופלגת של גלעד להתפתחותה של החווה – הן ברמה המקצועית והן במהלכי שיווק מוצלחים בשנים שבהן הוא מעורב – ומנגד, ניסינו לחשב מה השווי של העסק החי, אליו הצטרף גלעד – הרי כבר היו מבנים, ידע, מוניטין.

גלעד אומר: אם לא הייתי מגיע ומצטרף, העסק היה פושט רגל מזמן. יובל אומר: הצלתי אתכם מחרפת רעב, פיטרו אותך ולא מצאת עבודה זמן רב. אלמלא הצעתי לך את ההזדמנות, מי יודע מה היה קורה לך ולטלי?

יובל מרגיש שגלעד מזלזל בידע הרב שצבר במשך שנים בגידול פטריות לפני שהזמין אותו להצטרף (כזכור, גלעד הגיע מתחום אחר לגמרי, ללא כל ידע מוקדם בחקלאות), וגלעד מרגיש שיובל לא נותן מספיק קרדיט לתרומתו המופלגת לשגשוג העסק.

בסופו של דבר, הם הגיעו להסכמה שאפשר לסכם את תרומת שניהם לעסק באופן די שווה ודומה, ובעצה אחת עם רואה החשבון, הוחלט להקים חברה שבה יובל וגלעד יהיו שותפים, 50:50.

ההורים ישאירו לטלי את המשק, וככל שגלעד וטלי ימשיכו בחיי הנישואין לא תהיה בעיה, אבל אם חלילה יתגרשו – באופן כללי, הוסכם שהמשק יהיה רק של טלי, וחלקו של גלעד בעסק – לגלעד. יעל קיבלה שלוות נפש וממשיכה לצייר כל הפגישה עד סיומה.

יחד, בהרבה רצון טוב והערכה בין כל בני המשפחה, הצלחנו "לתפור" פתרון משפטי שהרגיע את כל הנוכחים, ואני מקווה שיסדיר את העניין מול כל תסריט שיהפוך למציאות שלהם בעתיד.

ושוב אנחנו שבים אל אותה המלצה ישנה: אל תשאירו "פינות לא סגורות", לא בעסקים ולא בנחלות ובבתים. דברו, בטאו את החששות, ובעיקר: אל תחששו להביע הערכה ותמיכה במי שמגיע לו. הקשבה ושיחה ממקום חיובי ומפרגן יובילו כמעט תמיד לתוצאות ויאפשרו הסכמה שאפשר להעלות על הכתב.

הכותבת, עורכת דין ונוטריון משנת 2000, עוסקת ביצירת הסדרים משפחתיים

כתובת לשליחת מאמרים: dror.maariv@gmail.com

חוזה האגודה המוצע מול החוזה הקיים

עיקר ההרעה בחוזה החדש שיונח על שולחן מועצת מקרקעי ישראל אינו גלום בנוסח חוזי החכירה המוצעים, כי אם ב"תנאי הסף" הדרקוניים הקבועים בהצעת ההחלטה, שימנעו או יעכבו את החתימה בשנים רבות

רו"ח בועז מקלר,
עו"ד גיל קופליס

ב-24 באוקטובר 2013 פורסמה הצעת החלטה במועצת מקרקעי ישראל, שעניינה חוזה חכירה חדש במושבי עובדים ובכפרים שיתופיים ("החוזה החדש"). להצעה, אשר הייתה אמורה להידון ב-6 בנובמבר (הדיון נדחה ל-25 בדצמבר), צורפו שני נוסחים של חוזי חכירה לדורות – אחד לאגודת המושב ואחד למתיישב.

נוסח חוזי החכירה המוצעים משנים לרעה סעיפים רבים בחוזי החכירה לדורות שאושרו לפני יותר מ-24 שנים בהחלטה 416 של המועצה (מ-11.05.1989), שהיא בתוקף ומחייבת את רמ"י לנהוג לפיה (חוזה בן עמי).

עיקר ההרעה אינו גלום בנוסח חוזי החכירה המוצעים, כי אם ב"תנאי הסף" הדרקוניים הקבועים בהצעת ההחלטה, אשר מהווים הכבדה ביורוקרטית וכלכלית קשה מנשוא וימנעו, או במקרה הטוב יעכבו, את החתימה בשנים רבות. כמו כן, למרות הציפייה הדרוכה, אין בחוזה החדש הוראות הדרושות ליישום החלטה 1155 בחלקת המגורים.

להלן מספר דוגמאות המצביעות על "הרעת התנאים" הקבועים בהצעת חוזה החכירה הנחות לאגודת המושב, לעומת התנאים שנקבעו ב"חוזה בן עמי" לאגודת המושב (החלטה 416).

תנאי סף

הוצאת שטחי הציבור – תנאי מקדים לחתימה על החוזה הנחות הוא איתור, סימון ומדידה של כל שטחי הציבור, לצורך גריעתם מחוזה החכירה (ראו בהמשך); בחוזה בן עמי – אין התנאה (התניה) דומה.

הוצאת שטחי הנחלות הבלתי-מאוישות – תנאי מקדים נוסף הוא איתור, סימון ומדידה של כל הנחלות הפנויות (כולל חלקות ב' שלהן), לצורך גריעתן מחוזה החכירה. גורל שטחי הנחלות הבלתי-מאוישות ייגזר "בהתאם להחלטות מועצת מקרקעי ישראל ונוהלי הרשות במועד הרלוונטי"; בחוזה בן עמי – אין התנאה דומה.

שימושים חורגים – התנאה שלישית ודרקונית היא הדרישה לדיווח והסדרת כל שימוש חורג (לשיקול דעתם הבלעדי של פקידי רמ"י) בשטח הנחלה, "לרבות הפסקת השימוש ותשלום דמי שימוש בהתאם להחלטות מועצת מקרקעי ישראל ונוהלי הרשות"; בחוזה בן עמי – אין התנאה דומה.

מעמד חוזה החכירה

הכפפת החוזה – פקידי רמ"י מוסמכים לשנות את נוסח חוזה החכירה, ללא צורך באישור מועצת מקרקעי ישראל, "ככל שהדבר יידרש בהתאם לתיקוני חקיקה, פסיקת בתי המשפט ובהתאמה למדיניות המועצה כפי שתתקבל מעת לעת"; בחוזה בן עמי, מעט סעיפים בחוזה מוכפפים להחלטות ממ"י (כגון דמי חכירה ושימוש במוחכר).

תקופת החכירה: ארבע תקופות של 49 שנים (196 שנים); בחוזה בן עמי שתי תקופות של 49 שנים (98 שנים).

מטרות החכירה

נוספה הגדרת "שימוש חקלאי": "כל גידול, לרבות גידול בעלי חיים והקמת מבני משק הנדרשים לעיבוד החקלאי של המוחכר"; בחוזה בן עמי הוגדרה מטרה רחבה יותר, שאינה חלה על המוחכר בלבד: "משק חקלאי – עיבוד חקלאי ו/או לייצור תוצרת חקלאית ו/או לצורכי מבני מגורים, מבני ציבור, שטחים ציבוריים, מבני משק ושרותים...".

מטרת "מפעל" נמחקה בחוזה הנחות; בחוזה בן עמי נמצאת מטרת "מפעל – שטח קרקע מתוך המוחכר המשמש או נועד לשמש לתעשייה, לבתי הבראה ונופש, לחניונים (קמפינג), לתחנות דלק, לבריכות שחייה מסחריות, או לכל מטרה עסקית אחרת שאינה משק חקלאי".

השבת קרקע עקב שינוי ייעוד

הפקעת קרקע לצורכי ציבור – כל שינוי בייעוד הקרקע ל"צרכי ציבור" (דרכים, מוסדות ציבור, מכון טיהור שפכים וכיוצא באלה) אינו מזכה כלל בפיצוי; בחוזה בן עמי – אין הגבלה לגבי סוג ההפקעה לעניין הפיצויים.

קנסות – לפי החוזה הנחות, לרמ"י זכות לפיצוי מוסכם בשיעור 1% מערך המוחכר, לאחר שינוי הייעוד (ערך קרקע גבוה), בגין כל חודש עיכוב בפינוי המקרקעין; בחוזה בן עמי – לא נקבעו קנסות לעניין זה.

ביטול זכות החכירה – נקבע, כי "במקרים של סיום החכירה כאמור בסעיף קטן (א), על האגודה לנקוט מיד בכל הפעולות הדרושות לשם ביטול זכות החכירה בלשכת רישום המקרקעין כולל תשלום כל אגרות, מסים והוצאות אחרות הכרוכות בכך"; בחוזה בן עמי – אין חובה כזו.

שטח המשבצת

מבני ציבור – חוזה החכירה לא יכלול שטחים אשר ייעודם אינו חקלאי או ייעודם ציבורי. שטחים אלו יופקעו, ללא פיצוי, מידי האגודה; בחוזה בן עמי – שטחים אלו נכללים בחוזה החכירה.

גורל הנחלה – נקבע על ידי שר החקלאות ואושר על ידי הרשות; בחוזה בן עמי – נקבע ע"י שר החקלאות בהתייעצות עם מינהל התכנון.

תקן נחלות – טרם נקבע; בחוזה בן עמי – נקבע ע"י שר החקלאות או כל גוף או אדם אחר שהוסמך לכך על ידו.

סיכום

החוזה המוצע מקפח ונחות, ועל אף תכליתו החשובה – לעגן את זכות החוכר בקרקע ולאפשר את יישום החלטה 1155 – לא רק שהוא קובע תנאי סף קשים (רוצה לומר, בלתי-אפשריים) ואף פוגע קשות בתנאי החכירה של אגודת המושב, אלא גם אינו מביא כל בשורה חדשה לעניין יישום הזכויות בחלקת המגורים מכוח החלטה 1155.

ישלם הכול, אין הנחה

חבר היישוב גבע בנימין לא הצליח להוכיח, כי הוא זכאי להנחה בתשלום מסים, לכן יוסיף לשלם תשלום מלא לוועד המקומי

עו"ד איתן מימוני

צילום: אפרים דומב

ועד מקומי גבע בנימין תובע בבית משפט השלום בירושלים כספי מסים מחבר היישוב אשר לא שילם באמתלה שהיה זכאי להנחה בתשלום.

ראובן, תושב היישוב גבע בנימין, צבר חוב בסך 5,299 שקלים בגין הפרשי אגרת שמירה ומסי ועד. בשנת 2012 הגיעו הוועד במקומי וחבר המושב להסכמה לפיה ישלם ראובן 60% מהחוב, כלומר 3,075 שקלים, עד קבלת התשובה לבקשה שהגיש ראובן למתן הנחה בארנונה.

כעת, לאחר שדחתה המועצה האזורית מטה בנימין את בקשתו להנחה עבור שנים 2010–2012, מבקש הוועד המקומי מביהמ"ש להורות לראובן לשלם את שארית החוב, בסך 2,561 שקלים.

לעומתם, טוען ראובן, כי אין לו כל חוב כלפי הוועד המקומי, שהרי את אגרת השמירה שילם במלואה ועל מסי הוועד קיבל הנחה בשיעור 40% עד שנת 2009, ותשלומי יתר ששילם לא הושבו לו. בעניין זה, מדגיש ראובן, כי הוגשה בקשה להנחה בתשלום המסים לשנים 2010–2011, אשר נכון למועד מתן ההתנגדות, טרם התקבלה החלטה בגינה ולכן יש לראות בה כאילו התקבלה בקשתם והוא פטור מתשלום החוב הנדרש.

בישיבה מקדמית שהתקיימה במעמד שני הצדדים, החליטה ועדת הארנונה לדחות את בקשת ראובן להנחה.

ביהמ"ש מבהיר, כי מאחר שראובן אינו חולק על חובת התשלום ואף מאשר את היקף החבות, מהווה טענתו לזכאות להנחה כ"הודאה והדחה", כלומר: ראובן מודה בעובדות כתב התביעה, אך מציין עובדות נוספות אשר בעטיין הוא סבור, כי הוועד המקומי אינו זכאי לסעד המבוקש.

ביהמ"ש קובע, בהתאם לראיות שהונחו בפניו, כי ראובן לא הוכיח כי בקשתו להנחה אושרה, ההפך הוא הנכון, שהרי הוצגה בפני ביהמ"ש הודעה אשר הגיעה לידי ראובן, ולפיה בקשתו להנחה לשנת 2012 נדחתה. ביהמ"ש מציין, כי די בדברים אלו כדי לדחות את טענת ראובן, אולם מוסיף ופוסק, כי בהתאם לאמור בתקנון המועצות האזוריות (יהודה והשומרון) תשל"ט-1979, מנהל הארנונה אינו הכתובת לזכאות להנחה, ולכן לא מסייעת השגתו של ראובן, אשר לא זכתה למענה, לקביעה כי הינו זכאי להנחה.

לסיכום, ביהמ"ש מקבל את תביעת הוועד המקומי של גבע בנימין ומחייב את ראובן לשלם את שארית החוב, בסך 2,561 שקלים. בנוסף, פוסק ביהמ"ש, כי ראובן ישלם הוצאות משפט בסך 2,500 שקלים.

בתים בגבע בנימין. ועדת הארנונה החליטה לדחות את בקשת ראובן להנחה

כתובת לשליחת מאמרים: dror.maariv@gmail.com

רוחות השינויים

הרפורמה בפטור ממס שבח לדירת מגורים והשפעתה על המגזר החקלאי בשנים 2014-2018, החל מהיום הראשון של השנה הבאה

עו"ד ארז גיל

בחוק ההסדרים בוצעו שינויי חקיקה מהו־תיים בחוק מיסוי מקרקעין בכלל ובפרט לגבי דירות מגורים, שפוגעים ישירות במגזר החקלאי. הפגיעה מהווה תוצאת לוואי בלתי־רצויה ולא־נכונה, ה"מענישה" כל בעל נחלה הכוללת שני בתי מגורים, באופן שישפיע על נחלות רבות ברחבי הארץ.

הוראות התיקון לחוק מנוסחות באופן אשר מקשה על הבנת המשמעויות של תתי סעיפיו, הן על הקורא הסביר והן על עורכי הדין. במ־אמר זה אתמקד בשינויים שיחולו במס שבח, החל מ־1 בינואר 2014, ולנסות לפשטם ככל האפשר.

הפטור לדירת מגורים יחידה

מצבו של מי שמחזיק בדירה יחידה "לא יש־תנה לרעה" בעקבות הרפורמה, שכן הוא יכול למכור אותה בפטור מלא ממס שבח, גם אם מכר ב־2013 דירה אחרת בפטור ממס, אך יהיה כפוף לתנאים שונים, כגון: שווי דירת המגורים לא יעלה על 4.5 מיליון שקלים, המוכר לא מכר דירת מגורים אחרת לפי פטור דירה יחידה 18 חודשים לפני המכירה, המוכר החזיק בדירת המגורים 18 חודשים, ועוד.

שיעור מס למחזיק ביותר מדירה אחת ב-2014

מי שיחזיק ביותר מדירה אחת בתחילת 2014 (1.1.2014), יהיה זכאי למכור (בתקופת המעבר – בין 2014 ל־2017), עד שתי דירות בשיעור המס החדש או בשיעור מס מוטב, דהיינו: 0% על השבח שנצבר מיום הרכישה עד 1.1.2014 ו־25% על יתרת תקופת השבח, כלומר מיום 1.1.2014 עד ליום המכירה. המוכר יהיה זכאי לשיעור מס מוטב (0% ו־25% באופן ליניארי, כאמור לעיל), בכפוף לתנאים שונים.

כך, למשל, דירת מגורים שהתקבלה במת־נה לפני 1.8.13 תחויב בתקופות צינון ישנות (בין שנה לארבע). אם דירת המגורים התקב־לה במתנה בתקופה שבין 1.8.13 ל־1.1.14, תידרשנה תקופות צינון ישנות כאמור, אך המכירה תהיה זכאית לשיעור מס מוטב רק אם נותן המתנה (ולא המוכר – מקבל המתנה), יהיה זכאי לשיעור המס המוטב, המכירה אינה לקרוב בתמורה או שאינה בתמורה. דהיינו: מכירה לקרוב, בתמורה או שלא בתמורה, לא תהא זכאית לשיעור מס מוטב, ועוד.

הדירה הראשונה יתאפשר למכור בשיעור מס מוטב מיד, החל מהיום הראשון של 2014. השנייה, מכירתה תתאפשר ארבע שנים מיום המכירה האחרונה לפי פטור של אחת לארבע שנים, או פטור להעברה במתנה או פטור לפי הוראת השעה (הוראה שהתירה מכירת שתי דירות מגורים מזכות בתקרה של 2.2 מיל־יון שקלים כל אחת מ־1.1.11 עד 31.12.12 או דירת מגורים שאינה מזכה, לדוגמה משרד או מרפאה, בתקופה שמיום 1.8.11 עד יום 30.6.13).

דירה שלישית (3) שתימכר בתקופת המע־בר תחויב במס על מלוא השבח (עד 50%), גם אם תהיה בשלב המכירה דירתו האחרונה של המוכר.

העברות ללא תמורה בין אחים לא יזכו בפטור

מתנות בין אחים (ובני זוגם) לא יזכו בפטור "קרוב" למעט, לגבי מתנה של זכות שהתקבלה מהורה או מהורי הורה בירושה או ללא תמורה. כמו כן, תקופות הצינון הוארכו לשלוש שנים (אם מקבל המתנה יגור בדירת המגורים) או ארבע שנים (אם מקבל המתנה לא יגור בדירת המגורים).

בנוסף, בכל המתנות הניתנות מ־1.8.13 עד 31.12.17 יראו את נותן המתנה כמוכר, לעניין מניין הדירות הזכאיות לשיעור המס המוטב. לדעתי, מכירה שיראו בה כמכירה על ידי נותן המתנה אינה צריכה לקלקל למקבל המתנה את הזכות למכור את דירתו הנוספת בפטור לדירה יחידה או בשיעור מס מוטב.

השלכות הרפורמה על בעלי נחלות הכוללות שני בתים

ברפורמה שהתקבלה קיימת פגיעה ישירה במגזר החקלאי, המהווה תוצאת לוואי בלתי־רצויה ולא־נכונה, ה"מענישה" כל בעל נחלה הכוללת שני בתי מגורים, באופן שישפיע על נחלות רבות בכל הארץ שכן, החל מיום 1.1.14, בעלי הנחלות כאמור יתפסו כמי שמחזיקים בשתי דירות מגורים, כך שלא יוכ־לו לקבל פטור מלא על אף אחת משתי הדירות בנחלתם.

לדעתי, המחוקק או רשות המסים לא התכוו־נו "להעניש" את המגזר החקלאי ולפיכך, מו־טלת עליהם החובה להוציא הנחיות ספציפיות למגזר החקלאי, שבהן יובטח למוכרי נחלות הכוללת שני בתי מגורים פטור מלא עבור הדירה הראשונה וכן שיעור מס מוטב לדי־רת המגורים השנייה. צדק יעשה עם המגזר החקלאי אם רשות המסים תתקן את הפגיעה ותוציא הנחיה כמוצע כאן.

יוסר החסם שהוטל על מספר הדירות למכירה

מיום 1.1.2018 לא תהיה הגבלה על מספר הדירות הנמכרות והן תחויבנה במס שבח ליניארי, כאמור – שיעור מס מוטב: 0% על השבח שנצבר עד 1.1.2014 ו־25% על יתרת תקופת השבח עד יום המכירה.

לשם המחשה, יובאו מספר דוגמאות לניצול הפטורים במהלך השנים הקרובות:

מי שמחזיק כיום בשתי דירות מגורים יכול למכור מיד ולפני 1.1.14 דירה אחת בפטור של אחת לארבע שנים, ואת הדירה הנוספת בשיעור מס מוטב, החל מיום 1.1.14.

מי שמחזיק שלוש דירות מגורים יכול למכור מיד עד 1.1.14 דירה אחת בפטור של אחת לארבע שנים, את הדירה השנייה בשיעור מס מוטב החל מ־1.1.14, ואת הדירה השלישית בשיעור מס מוטב ארבע שנים מיום המכירה הראשונה, דהיינו בדצמבר 2017.

בעל נחלה ובה שתי דירות מגורים יוכל למכור את נחלתו ולקבל שיעור מס מוטב עבור שתי הדירות מיד לאחר 1.1.14 (ובל־בד שלא מכר דירת מגורים אחרת בפטור ממס בארבע השנים האחרונות, אחרת יי־דרש להמתין ארבע שנים מיום המכירה האחרונה).

מי שיחזיק במספר דירות מגורים ביום 1.1.18 יהיה זכאי למכור את כולן בשיעור מס מוטב, ללא הגבלה של מספר הדירות הנמכ־רות בשיעור מס מוטב, דהיינו: בגין כל אחת מדירות המגורים שיהיו ברשותו ביום 1.1.18 יקבל פטור ממס שבח לתקופה שמיום הרכישה עד 1.1.2014, ויחויב בשיעור מס בשיעור 25% על חלק השבח הריאלי היחסי לתקופה שמיום 1.1.2014 ועד יום המכירה.

בעוד השינויים בשיעורי מס הרכישה ובה־עברה ללא תמורה נכנסו לתוקף ב־1.18.13, השינויים במס שבח ייכנסו לתוקף ביום הרא־שון של השנה הבאה, 2014.

בית במושב. שינויים בחוק פוגעים ישירות במגזר החקלאי

צילום: יוסי אלוני

"הגיע הזמן, שמדינת ישראל תפסיק להעניש אותנו, החקלאים"

שנתיים של מו"מ מול משרדי הממשלה בעניין מספר העובדים הזרים בחקלאות, ניכויי שכר בגין מגורים, נוהל הבאת העובדים ומס המעסיקים, הספיקו. בתנועות ההתיישבות ובארגוני המגדלים הגיעו למסקנה שהמדינה פועלת שלא בתום לב והם מסירים את הכפפות. "המו"מ אינו מוביל לפתרון הבעיות", כותב מאיר צור לחקלאים, "לא נותרה לנו ברירה אלא לצאת למאבק ציבורי ומשפטי"

דרור יוסף *

מאיר צור, מזכ"ל תנועת המושבים ויו"ר התאחדות חקלאי ישראל, פנה במכתב אל חקלאי ישראל ובו הודיע פתיחת מאבק ציבורי ומשפטי, במטרה לשנות את יחסה של מדינה אל החקלאים בנוגע לסוגיית הידיים העובדות בחקלאות בכלל, ולמעמסה המוטלת על כתפי המעסיקים את ידי העובדים הזרים בפרט.

העתקים מן המכתב נשלחו אל מזכיר התאחדות חקלאי ישראל אבשלום (אבו) וילן, מזכיר התנועה הקיבוצית איתן ברושי, מזכירי תנועות, יו"ר מרכז המועצות האזוריות שמוליק ריפמן, ראשי מועצות אזוריות, נשיא התאחדות האיכרים דובי אמתי, ארגוני מגדלים וועדות חקלאיות. שני מכתבים אחרים נשלחו אל שרי האוצר, החקלאות והכלכלה.

צור מתאר במכתבו את התהליך שהוביל לנקיטת הצעדים האחרונים: "לאחר שנתיים של מו"מ מול משרדי הממשלה הרלוונטיים בענייני העובדים הזרים בחקלאות, שבמהלכן היה נדמה כאילו אנו מגיעים לסיכום בעניין כמות העובדים, עובדים עונתיים, הורדות בגין מגורים, נוהל הבאת העובדים ומס המעסיקים, הגענו למסקנה שהמדינה פועלת שלא בתום לב.

"המו"מ אינו מוביל לפתרון הבעיות, ויתרה מזה, המדינה דרך משרד הכלכלה אף הגדילה לעשות כשהפנתה את רוב המשאבים בעניין אכיפת חוקי העבודה אל מול החקלאים, וזה עוד לפני שהסוגיות שבמחלוקת הגיעו לפתרון.

"לצערי הרב ובהסתמך על המצב שנוצר אל מול המדינה, לא נותרה לנו ברירה אלא לצאת למאבק ציבורי ומשפטי. נוצר פער גדול בין הסיסמאות והמחמאות שאנו מקבלים מהמדינה לעומת היחס, ההתייחסות והעזרה לצרכים שלנו, החקלאים".

יו"ר התאחדות חקלאי ישראל מצביע על מקור הבעיות: "הכשל של המדינה מול החקלאים הוא בכל שרשרת ההתנהלות, וזאת למרות הרצון והרוח הטובה מצד השר ומנכ"ל משרד החקלאות. אנו נפעל בשני דרכים, מאבק ציבורי ומאבק משפטי: בחלק המשפטי – הגשת עתירה לבג"צ בשתי סוגיות: מס המעסיקים בגובה 10% משכר העובד הזר; לאפשר לחקלאי לקזז לעובד בגין מגורים חשמל, מים, ארנונה וכו', את העלות האמתית. כמו כן, אנו פועלים לשינוי ההסכם הקיבוצי המאפשר את הפעלת צו ההרחבה. מהלך זה אינו חלק מהבג"צ, וייעשה בתיאום עם התאחדות האיכרים.

צור מבקש מציבור החקלאים להצטרף: "בנוסף, אנחנו מאמינים כי יש לפתוח במאבק ציבורי גדול: חשוב לציין, שמאבק זה יכלול בתוכו את כל ענפי החקלאות ויעסוק בשלושה נושאים עיקריים, המשלימים את התמונה שאנו נאלצים להתמודדות יום–יומית (עמה)".

מזכ"ל תנועת המושבים מבהיר מה מטרת המאבק: להעלות את ערך החקלאות בארץ ישראל – "להעלות למודעות ולהזכיר לציבור את התועלת הטמונה בחקלאות הישראלית אשר מייצרת בי־

הפגנת הדבוראים מול משרד החקלאות. אולי הסנונית הראשונה במחאה שתקיף את כלל חקלאי ישראל

טחון במזון, שמירת הקרקע, שמירה על גבולות הארץ, איכות סביבה, תרומה לכלכלה ולחברה הישראלית ועוד.

"פערי התיווך: החקלאות הישראלית מייצרת ומוכרת פירות וירקות באיכות הטובה ביותר במחיר הנמוך ביותר בעולם המערבי. לצערנו, הצרכן הישראלי לא נהנה מכך בגלל פערי התיווך, אשר אינם סבירים ומגיעים למאות אחוזים.

"אי לכך, אנחנו חייבים להסביר לאזרחי המדינה איפה הכסף ומה ניתן לעשות על מנת שהחקלאים יתפרנסו בכבוד, מצד אחד, והצרכן ייהנה ממחירים סבירים של תוצרת איכותית ובריאה.

"ידיים עובדות בחקלאות: בכל העולם החקלאות מעסיקה עובדים זרים. הגיע הזמן, שמדינת ישראל תפסיק להעניש אותנו, החקלאים. על מנת לייצר חקלאות, לספק תוצרת לאזרחי המדינה ולעולם חייבים ידיים עובדות. לעבוד ולייצר זאת לא בושה, נהפוך הוא, זאת זכות, גאווה וגבורה. ליהודים מאמינים זאת מצווה גדולה לעבד את אדמת הארץ".

בסיום מכתבו הוא מציין שהמאבק משותף "לכל תנועות ההתיישבות, לכל הארגונים החקלאיים, לכל האזורים והחקלאים בארץ. זהו מאבק לזכות שלנו להמשיך לעבד את הקרקע, זהו מאבק להמשיך ולייצר תוצרת חקלאית, מחזירים לחקלאים את חדוות היצירה".

שני מכתבים נוספים נשלחו מעורכי הדין יואב רזין וגול וקנטי, ממשרד נשיץ, ברנדס ושות', אל שרי האוצר, החקלאות והכלכלה. בנושא תשלום היטל על העסקת עובדים זרים כתבו עורכי הדין לשר החקלאות יאיר שמיר ולשר האוצר יאיר לפיד, העתק נשלח לשר הכלכלה, נפתלי בנט. מכתבם בנושא העסקת עובדים זרים בחקלאות, שיעור ניכויים בעד מגורים והוצאות נלוות נשלח לשר בנט. עד שעת סגירת הגיליון לא התקבלו תגובות משלושת שרי הממשלה, נמעני הפניות.

מאיר צור. "הכשל של המדינה מול החקלאים הוא בכל שרשרת ההתנהלות"

אפליה של העובד הישראלי

לשר הכלכלה כתבו עורכי הדין רזין וקנטי בשם תנועת המושבים, התאחדות חקלאי ישראל, ארגוני מגדלי הירקות, הפירות והפרחים, חקלאי אחיטוב וועדה חקלאית ערבה תיכונה. במכתב, מציגים עורכי הדין את עיקרי החוק המחייב את החקלאים לשלם את שכר העובדים הזרים המועסקים אצלם והיטלים שונים ולספק להם תנאים מסוימים, ומאפשר להם לנכות חלק מההוצאות (דיור, מים, חשמל, ארנונה) מהמשכורות.

בהמשך, מצביע המכתב על חוסר "הלימה בין עלויותיו של המעסיק לבין הקבוע בתקנות" (איסור העסקה שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים) ומסביר, כי כיום מנכים המעסיקים רק מעט מהמגיע להם תמורת התנאים שהם מספקים לעובדים. ארגוני החקלאים וההתיישבות פונים אל שר הכלכלה וטוענים, כי התקנות הנוכחיות גורמות לאפליה של העובד הישראלי ופוגעות בפרנסת החקלאים, הנושאים בנטל קיומן.

הם אינם כופרים בזכויות המוקנות לעובדים הזרים, כמו גם לעובדים ישראלים, מכוח דיני העבודה, ההסכם קיבוצי וצו ההרחבה שנקבע בענף החקלאות, אולם סבורים, כי המצב הקיים מפלה לרעה את העובדים מישראל, ביחס לעובדים המגיעים מחו"ל.

"בנסיבות אלה, הנכם מתבקשים לפעול, באופן מידי וללא כל דיחוי", מסיימים עורכי הדין את מכתבם בדרישה מהשר ומאנשי משרדו, "לעדכונן של התקנות ולהתאימן לעלויות בפועל אשר מוטלות על המעסיקים בענף החקלאות". הסעיף האחרון במכתב מבהיר שלמרשיהם, נציגי המתיישבים והחקלאים, שמורה הזכות לפעול בכל דרך חוקית אפשרית למיצוי טענותיהם ולקבל כל סעד לפי כל דין.

ניסיון כושל לתמרץ עבודת ישראלים

לשר האוצר יאיר לפיד ולשר החקלאות ופיתוח הכפר יאיר שמיר כותבים עורכי הדין על הניסיון הכושל לתמרץ עבודת ישראלים בחקלאות, שהחל ב"תכנית להבראת כלכלת ישראל" מהשנים 2003–2004, באמצעות הטלת מס על חקלאים בשיעור 10% ממשכורתם של עובדים זרים המועסקים במשקיהם.

בנובמבר 2011 כתבו ד"ר יעל קחל, רפי שטרנליכט ואורי צוק בר עבודה במשרד החקלאות, הקובעת את כישלון הניסיון, כפי שמובא בציטוט הבא, המופיע במכתב: "מס המעסיקים, אשר לכאורה מיועד להקטין את המוטיבציה להעסקת עובדים זרים אינו משיג מטרה זו ורק מהווה מעמסה נוספת של עלות ליצרן המייקרת את תשומות הייצור ואת המוצר הסופי, בסופו של דבר".

סירובם של ישראלים לעבוד בחקלאות אינו צפוי להשתנות, וגם החוסר בעובדים זרים, שנובע מההקצאות הניתנות בעשור האחרון, אינו עשוי להיפתר על ידי כוח עבודה מקומי. החקלאים וארגוני ההתיישבות משוכנעים, שאין כל סיבה להמשיך להטיל על החקלאים את המס הנגזר משכר העובד הזר – באין לישראלים כל רצון לעסוק בחקלאות ובניצול מלא של מכסות העובדים הזרים, בלית ברירה, על ידי החקלאים.

לכן, השרים חייבים להפסיק את גביית ההיטל, שמטרתו בעיני הפונים היא "העשרתה של קופת המדינה על גבם של חקלאי ישראל ובפועל על גבם של ציבור הצרכנים. זהו מס עקיף על תוצרת חקלאית המשפיע על כלל הציבור הצרך תוצרת זו, המעלה את יוקר המחיה – ללא כל הצדקה". החקלאים מזהירים את השרים מפני קריסת הענף כולו, ומבקשים משני העומדים בראש שני המשרדים לפעול לביטול ההיטל.

העתק מהמכתב נשלח לשר הכלכלה, נפתלי בנט.

תומכת במאבקם

התאחדות החקלאים: שבו לדבר

התאחדות חקלאי ישראל הודיעה שהיא תומכת במאבק הדבוראים וקוראת למשרד החקלאות להידבר עמם מיד, טרם חקיקת החוק החדש

פגישה דחופה של התאחדות חקלאי ישראל וראשי הארגונים החקלאיים עם מגדלי הדבורים התקיימה בעקבות מאבקם במשרד החקלאות, בבוקר חמישי שעבר (28.11). בסיום הישיבה, הודיעה ההתאחדות על תמיכתה במאבק הדבוראים וקראה למשרד החקלאות להיכנס להידברות מידית עם מגדלי הדבורים, במטרה להגיע להסכמה על טיוטת חוק, שישמור על ענף הדבש משגשג ופורח לטובת החקלאות, הטבע והיער. התזמון של הודעת ארגוני החקלאים עם מחאת הדבוראים עשוי לתרום להפיכת יצרני הדבש ל"ראש החץ" של מחאה שתקיף את כלל חקלאי ישראל.

אורי נעמתי, מנכ"ל ארגון הפלחה אמר בישיבה, כי כעיקרון, לא ייתכן שהמדינה פועלת לסגירת מועצות חקלאיות. בין משתתפי הישיבה: מנכ"ל התאחדות חקלאי ישראל אבשלום (אבו) וילן, מזכ"ל תנועת המושבים מאיר צור ויו"ר התאחדות חקלאי ישראל, נשיא התאחדות האיכרים דובי אמתי, מנכ"ל ארגון מגדלי הפירות איציק כהן, יו"ר הארגונים הכלכליים הקיבוציים ניר מאיר, מנכ"ל מועצת הדבש הרצל אבידור, מזכיר פועלי אגודת ישראל שרגא נוי, רזי יהל מאגף הכלכלה של התנועה הקיבוצית, מזכיר איגוד המושבים של הפועל המזרחי איציק אליה, ירון סלומון מהאיחוד החקלאי, יועצים משפטיים ועוד.

ב–27 בחודש המשיכו הדבוראים במחאתם נגד השינויים שמתכוון משרד החקלאות להכניס בטיוטת חוק רעיית דבורים וייצור דבש, ועשרות מהם הפגינו מול משרד החקלאות. דבוראים ובני משפחותיהם הגיעו מכל רחבי הארץ וחסמו את הכניסה למשרד עם משאיות עמוסות בכוורות, מנופים, בידיהם שלטים הקוראים לעצור את מהלכי המשרד, על גופם חולצות המאבק. לאחר כשעתיים פונו הדבוראים על ידי המשטרה.

ההפגנה מול משרד החקלאות היא צעד נוסף בהגברת פעולות המחאה של הדבוראים, לאחר שכמה מהם ניצבים בכל בוקר מול ביתו של מנכ"ל משרד החקלאות, רמי כהן. הם טוענים כלפיו, כי אינו מבין בחקלאות ומסכן את ביטחון המזון בישראל.

שי ספקטור, יו"ר ארגון מגדלי הדבורים בישראל ודבוראי ותיק מכפר רות, אמר בהפגנה: "אני קורא לכל אזרחי ישראל לתמוך במאבק. הרי ללא ענף הדבורים לא תתקיים האבקה ורעיית דבורים מוסדרת וברגע שמשרד החקלאות ישלים את מהלכו להרס הענף, מחירם של תפוח או מלפפון יהיה כה גבוה, שיהיה זה מזון רק לעשירים! ואז כל אחד מאתנו ירגיש את האסון שמביא עלינו משרד החקלאות בכיס הפרטי, אך זה יהיה כבר מאוחר מדי!".

"מעניין היכן רואה משרד החקלאות את תור מאות האנשים החדשים המעוניינים להיות חקלאים? אולי באירופה, מאחר ובדרכו העקלקלה מסבסד משרד החקלאות הישראלי את כיס החקלאי האירופאי במקום לתמוך בחקלאי ישראל!", אמרו המפגינים.

www.readbooks.co.il זהר נוי

בנשימה עצורה

ארבעה ספרי מתח ומסתורין וסיפורי ביון, שעלילותיהם מתרחשות על פני חלקים נרחבים מהעולם

מלכודת ביון לסייס

סוכני ביון ישראליים ורוסיים, מרגלים מדר־מים ואמתיים, ערבים–ישראלים ופלסטינים משתלבים בעלילת "מרגל רוסי" מאת עמיחי יעקב שפירא, המתרחשת בתקופת האינתי־פאדה השנייה, בבית מלון בירושלים. אורחיו של המלון המכובד לכאורה נהנים משירותיה המגוונים של חוות הסוסים הנמצאת בתחומו, אך בלילות הם יכולים ליהנות גם משירותים אחרים, המסופקים בביתנים מוצנעים.

אנו מתוודעים לרומן אסור של דימה, מנהל האורוות וגיבור הסיפור, עם מירי, בתו של גור, בעל בית המלון. בעלה, איש שב"כ, אשר גילה את הבגידה, מחליט להתנקם בדימה ולהעליל עליו אשמת ריגול לטובת הפלסטינים לצו־רך ביצוע פיגוע ראווה. הוא מנצל את קשריו ומפעיל את כישוריו, וכורך סביב צווארו של דימה "עניבת חנק", בדמות אשמה בריגול.

במקביל, מתפתחת עלילת ריגול רוסית אמתית, שגם היא מתרחשת ברובה במלון. לבלילה מצטרפים שחקנים נוספים כמו סוכ־ני ביון רוסיים, שמארגנים מבצע שבו יצו־לם חבר כנסת ישראלי בזרועות נערת ליווי "שתולה", לצורך סחיטתו. שירותי הביון של רוסיה, ישראל והרשות הפלסטינית מתפת־לים, זה מול זה וזה בזה (הוצאת אוריון, 386 עמודים).

קללת כתב היד

"סוחר הספרים המקוללים" מאת סימוני מרצ'לו הוא מותחן היסטורי גדוש תעלומות ותפניות, שתרגם מאיטלקית המשורר והסו־פר אלון אלטרס ("הנקמה של מאריצ'יקה", "כשנשארנו לבד").

שנת 1205, ליל רוחות מקפיאות. נזיר המתחבא זה כמה שנים במנזר סן מיקלה הע־תיק נאלץ לברוח לאחר שאותר בידי רודפיו. ברשותו כתב יד יקר ערך שאותו אינו מוכן למסור להם בשום אופן, אלא שהם אינם בוח־לים באמצעים. וכך, בעודו נמלט מאיש מסתו־רי עוטה מסכה אדומה, הוא צונח לתהום.

13 שנה אחר כך מתבקש סוחר בחפצי קודש לצאת בעקבות הספר הנעלם. בתחנה הראשו־נה שלו, קברו של הנזיר, הוא מגלה על הצלב חידה מסתורית שעליו לפתור כדי לאתר את ארבעת החלקים של הספר, שהנזיר הח־ביא במקומות שונים כדי שלא ייפלו ליידיים הלא–נכונות. אט–אט הופך המסע למצוד מפרך המותיר שובל של מעשי רצח. המקום שבו מתרחש הרומן מבוסס על ההיסטוריה: זה לא היה מנזר, אלא בית משפט סודי חשוב ביותר, שהשליט את חתתו על האימפריה הרומית במ־אות 12–13 (מאיטלקית: אלון אלטרס, בהוצאת כנרת–זמורה–ביתן, 368 עמודים).

13

"מתנת האפלה" מאת ו"מ ג'מבנקו, מותחן פסיכולוגי ראשון בסדרה, שמעניק לקוראיו עלילת מסתורין וגיבורה, אליס מדיסון, חוק־רת משטרה צעירה ושאפתנית, שסיפור חייה אפל לא פחות מהפרשה שהיא חוקרת.

ארבעה בני משפחה, הורים ושני ילדיהם, נרצחים באכזריות בביתם בשכונה שלווה של סיאטל, ארצות הברית. על קיר הבית מוצאים חוקרי המשטרה הודעה סתומה וחי־דתית: "13 ימים". אליס מדיסון, שהצטרפה למחלק הרצח של סיאטל רק חודש קודם לכן, משוכנעת שהרצח קשור בפרשה שאירעה באזור לפני שנים רבות ולא פוענחה מעולם: שלושה נערים צעירים נחטפו אז ליערות, שניים שבו לביתם, אבל השלישי לא נמצא אף פעם. מדיסון גם משוכנעת שיש לה רק שלושה עשר ימים למצוא את הרוצח ולבחון הכול מחדש לפני שהאפלה תכסה על הכול, לפני שירצח שוב (מאנגלית: אהרון לפידות, בהוצאת כתר, 498 עמודים).

מאה שלמה וחצי עולם

אי–אפשר לסמוך על אף אחד במשחק ה"חתול ועכבר" ההולך ומסתבך בספר "מזבח העצמות" מאת פיליפ קרטר, המתפרס על פני מאה שלמה, החל בסיביר הקפואה, עבור ברחובות פריז המתעקלים וכלה במסצ'וסטס, ארצות הברית.

סן פרנסיסקו: חסרת בית נדקרת למוות בידי מתנקש שציפתה לו במשך שנים – ומילותיה האחרונות, המסתוריות, חושפות סוד בן עשו־רים אשר שינה את פני ההיסטוריה. גלווסטון: זקן על ערש דווי מוסר וידוי מצמרר: "אני לא מי שאתם חושבים שאני", אשר מזהיר את בניו מפני סכנה והונאה. מסצ'וסטס: מתנק־שת חסרת מצפון עושה עסקה מפוקפקת עם מיליארדר בעל תאגיד שמבקש לרכוש ממנה סרט צילום מפליל.

לכל אחד מאלה יש קשר לאישה אשר עשרות שנים קודם לכן נמלטה ממחנה שבויים סובייטי וברשותה ידע עתיק יומין שאנשים מוכנים למכור את נשמתם כדי להשיגו. בסבך הסכנה נלכדים ריי או'מאלי, אדם שמנסה נואשות לחמוק מגורל קטלני, וזואי דמיטרוף, עורכת דין מסן פרנסיסקו, אשר מזהה את חסרת הבית שהתנקשו בחייה כאישה שמתה לכאורה חצי מאה קודם לכן (מאנגלית: קטיה בנוביץ', בהוצאת מטר, 496 עמודים).

עמיר סגל
madorshira@gmail.com

פגישה לאין קץ

נתן אלתרמן מצטייר בספרה השישי של זיוה שמיר על יצירתו כנביא, יוצר מבריק שלא קם לו יורש. נראה שיש צדק בדבריה: אין לנו משורר גדול

ב"רוצי, נוצה" סוקרת חוקרת הספרות פרופסור זיוה שמיר את יצירתו של נתן אלתרמן. ספרה החדש, השישי של זיוה שמיר על אלתרמן, מתוך כ–20 ספרי מחקר שפרסמה עד כה וביניהם: "עוד חוזר הניגון: שירת אלתרמן בראי המודרניזם" (1989), "על עת ועל אתר: פואטיקה ופוליטיקה בשי־רת אלתרמן" (99') ו"תיבת הנגי־נה חוזרת: על שירי הילדים של נתן אלתרמן" (05'). גוף ספרות כה ענף הדן בעשייה של משורר אחד מפגין רוחב יריעה ואהבה גדולה ליצירתו של המשורר, ושניהם ניכרים מאוד בספר.

שמיר סוקרת את יצירתו של אלתרמן דרך הרלוונטיות של שירתו לתקופה הסו־ערת והקריטית שבה חי ובה נכתבו יצירו־תיו. בין אם היא סוקרת את יצירתו המכונה ז'ורנליסטית – שפורסמה בטוריו השבועיים כדוגמת "הטור השביעי", ובין אם בשירתו המכונה קאנונית – זו שהתפרסמה בספריו, החל מספרו הראשון "כוכבים בחוץ", שמיר מראה את התעקשותו של אלתרמן להגיב לאירועי התקופה ולמהלכים הגדולים של אותה עת.

שם הספר, "רוצי, נוצה", נלקח משורת שירו של אלתרמן הפותח את המחזור "שירים על רעות רוח" משנת 1941. בשיר זה הוא מראה כיצד המשורר, שלכאורה עוסק בזוטי דברים, בעניינים שוליים, למעשה מקיים את עמודי התרבות והחברה שבה הוא חי. "רוצי, רוץ, הנוצה" הוא קורא בשיר זה למשוררי התקופה האפלה ההיא להמשיך וליצור.

שמיר סוקרת את כלל יצירתו של אלתרמן, מתחילתה עד סופה, ומתעקשת להציג את גישתו ההומניסטית של המשורר הגדול לא רק בשיר כמו "אל תתנו להם רובים", אלא גם בשיר "זמר הפלוגות". שמיר מנסה להראות כיצד לא ויתר אלתרמן על אמירות פוליטיות והיסטוריות עיקשות גם בספר "כוכבים בחוץ", אשר נחשב לרוב לזה שבו נמנע אלתרמן מל־געת בנושאי התקופה. לא ברור אם היא אכן מצליחה. הדוגמאות שהיא מציעה מעניינות מאוד, אך חלקן קלושות מעט וספק אם המשורר עצמו יכול היה להתכוון אליהן כשנכתבו.

שמיר משווה את אלתרמן למשו־ררים בעבר ובהווה ובכל יריבות, ויכוח או מתיחות ניכר שאין לה כל ספק, כי אלתרמן צדק וניצח. אהבה שכזו, של חוקרת אל מושא חקירתה, עלולה לעוות את אובייקטיביות המחקר, והדבר קורה כאן מדי פעם. אלתרמן יוצא בספר לא רק משורר מוכשר ומשמעותי, אלא גם נביא מבריק, גדול משוררי ישראל ואדם שאין, לא היה ולא יהיה לו תחליף. קשה לקבל הערצה כזו גם כלפי מי שנחשב למשו־רר הלאומי לאחר ביאליק.

זיוה שמיר מניחה, כי שיריו של אלתרמן מוכרים לקהל הקוראים – מה שאינו נכון תמיד בימינו, אך די שירים יהיו מוכרים לדי קוראים. אמנם שמיר חוזרת על דבריה, ולא פעם (לפ־עמים שוב ושוב), אך הדבר אינו מפחית יותר מדי משטף הקריאה. גם אם לעתים היא חודרת אל מקומות שאפשר היה לוותר עליהם: שיר שכתב אלתרמן בגיל 11 או ניסיון לייחס לו יכולת נבואית בלתי–אפשרית.

דיון חשוב שעשוי לנבוע מספר זה הוא שאלת מעמד המשורר. שמיר מציינת, בצדק, כי אחרי אלתרמן לא קם עוד משורר לאומי. העובדה שהיום אין לנו עוד אפילו "משורר גדול" צריכה להטריד לא מעט ממי שעולם השירה חשוב להם. אין זה עניין של סגנון שירה, וסגנונו של אלתרמן התאים לתקופתו ולא לתקופתנו, אלא מוכנותו של משורר לקחת חלק בקהילה שבה הוא חי, במדינה שהוא חלק ממנה והיא חלק ממנו.

היום בוחרים רבים מדי מהמשוררים להקטין את עצמם, להקטין את יצירתם ולא להתח־ייב לאמירה לאומית משפיעה, משמעותית באמת. מי שבוחר כך, יישאר לא רלוונטי למרבית הציבור.

רוצי, נוצה – אלתרמן בעקבות אירועי הזמן, מאת זיוה שמיר, בהוצאת ספרא, 359 עמודים.

נתן אלתרמן ויעקב הורוויץ. לקח חלק בקהילה שבה הוא חי, במדינה שהוא חלק ממנה
צילום: בנו רוטנברג

במדור מגיליון 7.11 נשמטה תחילת המש־פט הראשון, המובא כאן במלואו: "תפקידן של אסופות שירה חשוב, אין דרך טובה יותר מזו לקבץ מגוון שירים ומשוררים בספר אחד וכך להגיש לקוראים מגוון קולות שיריים, שלא היו מגיעים אליו אחרת".

machita106@gmail.com

כולם אוהבים את חנוכה

בנר ראשון של חנוכה דלקו שני נרות בחנוכייה ועוד הרבה נרות בכיכר רבין ועל יד הבית של אריק איינשטיין. לאן מוליכים את העצבות הזאת? מעולם לא פגשתי איש ששנא את חנוכה - אין כמו שמונה ימים שבהם האור הולך וגדל מיום ליום

נרות בכיכר רבין ביום פטירתו של אריק איינשטיין. בעזרת הדמעות, היה אפשר להעלות את מפלס הכנרת

צילום: אלי דסה

"פטפט, תוכי יוסי
נחמני כזית,
לבי היום ריק"
("השיר על התוכי יוסי", אברהם חלפי)

בנר ראשון של חנוכה דלקו שני נרות בחנוכייה שעל החלון בביתי, ועוד הרבה נרות הודלקו בכיכר רבין ועל יד הבית של אריק איינשטיין. למחרת, נרות ידלקו גם בבית העלמין הישן של תל אביב טרומפלדור, ואת הגשם, שמבושש השנה לבוא, החליפו לפחות ליום אחד הדמעות של אזרחי ישראל, שאם היו אוספים אותן לתוך אגן, היה אפשר להעלות בעזרתן את מפלס הכנרת.

עוד לפני הדלקת הנרות, נסעתי לנחם חברה שלי שאביה נפטר וחברה טובה משותפת הצטרפה אליי. גם אביה שלה נפטר לפני מספר שבועות. מותו הותיר אותה יתומה מאב ואם, והיא נפרדה לעד מהפנטזיה שאולי תצליח לתקן עמו את המקולקל לפני שייעלם לה לנצח, ו"לעשות סגירה" לכאבים שהיא סוחבת בגללו מילדותה ועד היום.

הדברים לא צלחו, האב סירב לדבר אתה על כאביה, והיא כעת חבוטה ומיוסרת ומבטה חלול משהו. זה ערב ראשון של חנוכה ואני חושבת, מאיפה הגיע פתאום כל הכאב ולאן מוליכים את העצבות הזאת?

כולם אוהבים את חנוכה. הכרתי אנשים ששנאו את פסח, תיעבו את ראש השנה, סלדו משבועות ואפילו נרתעו מפורים, אבל מעולם לא פגשתי איש שרטן על בוא חנוכה. חנוכה הוא הרי חג עם כל כך הרבה אור וחמימות, ובחיינו, שלפעמים מתחשרות בהם עבים שחורות, אין כמו שמונה ימים שבהם האור הולך וגדל מיום ליום וממלא את ביתנו אופטימיות וזיו.

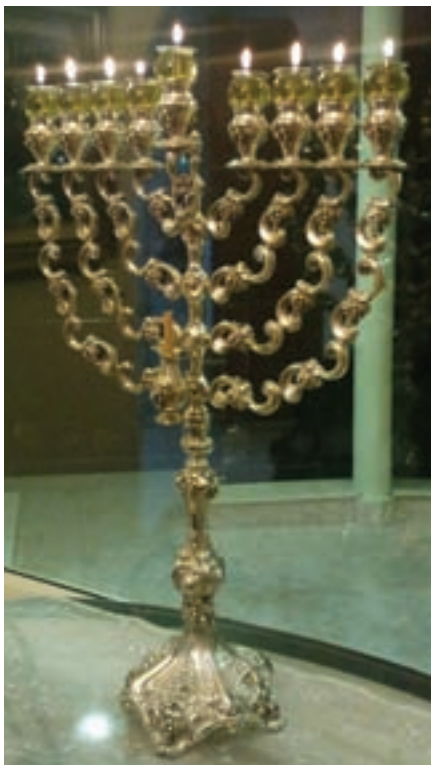

חנוכייה דולקת. גם לפני שנתיים הדלקנו נרות. אכלנו סופגניות והלב בכה

אני נזכרת. אני ילדה קטנה ב"גן רחל" ומתרגשת לקראת מסיבת חנוכה. "סורה חושך, הלאה שחור!" שרתי במלוא גרון ורקעתי ברגליי התמימות והקטנות בכוונה מלאה שזה יקרה. רק בפורים, בעת אמירת השם "המן", השקעתי כל כך הרבה כוונה במיגור הרוע מהעולם. חושך, עבור ילדה קטנה כמו שהייתי, היה יכול להיעלם באמת אם ארקע מספיק חזק ברגליי. כמה הייתי רוצה לעתים להיות שוב קטנה ופתיה.

"ילדים קטנים, ילדים גדולים,
ילדים טובים וילדים רעים
את יודעת אמא,
כולנו ילדים של החיים"
("ילדים של החיים", שלום חנוך)

עד כה, החנוכה הזה יבש מגשם. אף טיפה לא יורדת עלינו משמים וארון החורף שלי מאופסן עדיין במדפים העליונים. איזה חנוכה מוזר. חנוכה ללא גשם שוטף ואח מבוערת משול בעיניי לכריסמס ללא שלג בסרטים ההוליוודיים. אני מנחמת את עצמי שיש עוד שבעה ימים שלמים שבהם תספיק הבצורת החנוכאית הזאת לחלוף. במקרים כאלה, אולי אפשר להוסיף לברכות הדלקת הנרות מדי ערב גם ברכה לבוא הגשם?

האש ניתנה כמתנה לאדם על ידי האלוהים, אבל ברצונה תאיר וברצונה תכלה ותותיר אורדים עשנים. לפני כשנתיים בער ההר הירוק כל השנה וכילה אנשים, חיות ומיליוני עצים. גם אז הגשם בושש לבוא. אלוהים טוב לפעמים בלעשות לנו דווקא, אני מניחה שסיבותיו עמו, ויחד עם 44 הנרות המסורתיים, הודלקו גם 44 נשמות. ההר בער ימים ארוכים והעשן היתמר ממנו יום וליל כאילו היה הר סיני, או כאילו רצה לסמן אפוקליפסה נוראית. הדלקנו גם אז נרות, אכלנו סופגניות, הסביבונים סבבו והלב בכה.

"כי כשהמלאכים בוכים
בעולם אחר,
אז בעולם הזה
עצוב לנו יותר"
("דמעות של מלאכים", דן מינסטר)

בדרך כלל, חנוכה חל בלבו של דצמבר ולכן נקרא גם חג אמצע החורף. ב-22 בחודש זה חל "יום ההיפוך החורפי" והימים חדלים להתקצר ומתחילים להתארך. לכן חנוכה, שהוא חג של אור שגדל מיום ליום, מסמל הכי טוב את מגמת לוח השנה.

יש לי בן שנולד ביום ההיפוך החורפי ואני חושבת על האור שהוא הכניס לחיי ושמלווה אותי כבר כמעט 21 שנה, ואיזה כיף שיש דברים שמזכירים לנו תמיד את הטוב ואת האור שבעולם. כך יהיה גם כשניסע בערב לירושלים ונחגוג יום הולדת 50 לגיסתי האהובה. היא כבר ראתה הרבה אור והרבה חושך בחייה, ונמצאת אתנו היום הרבה בזכות הנס. אני אוהבת אותה מאוד וחושבת שזה בכלל נס שנולד יצור מקסים שכמוה.

"נסים נראים באור" נאמר, אז בטח אין חג טוב יותר מאשר חנוכה לחפשם, ואתה ועם עוד אנשים שאני אוהבת, נוכל להדליק נרות ולבחון לאורם את הנסים שקרו לכולנו. אני מאמינה שלא תחסר בי אהבה בערב הזה, וגם זה נס מבחינתי.

"יש בי אהבה
והיא תתעורר ותיגע
יש בי אהבה והיא תנצח"
("יש בי אהבה", ארקדי דוכין)

טריוויה

עמרם קליין
amramklein@yahoo.com

מי מפחד מסטטיסטיקה?

א. לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס), ייצוא גידולי שדה וירקות בשנת 2000 הסתכם ב-240.5 מיליון דולר. בכמה הסתכם ייצוא זה ב-2012?
1) 517 מיליון דולר.
2) 617 מיליון דולר.
3) 717 מיליון דולר.
4) 817 מיליון דולר.

ב. לפי נתוני הלמ"ס, ייצוא פרי ההדר בשנת 2000 הסתכם ב-92.4 מיליון דולר. בכמה הסתכם הייצוא הזה ב-2012?
1) 158.9 מיליון דולר.
2) 168.9 מיליון דולר.
3) 178.9 מיליון דולר.
4) 188.9 מיליון דולר.

ג. לפי נתוני הלמ"ס, ייצוא פירות אחרים בשנת 2000 הסתכם ב-85.9 מיליון דולר. בכמה הסתכם הייצוא הזה ב-2012?
1) 107 מיליון דולר.
2) 307 מיליון דולר.
3) 407 מיליון דולר.
4) 507 מיליון דולר.

ד. לפי נתוני הלמ"ס, הסתכם ייצוא הפרחים בשנת 2000 ב-190.7 מיליון דולר. בכמה הסתכם ייצוא זה בשנת 2012?
1) 89.7 מיליון דולר.
2) 99.7 מיליון דולר.
3) 139.7 מיליון דולר.
4) 189.7 מיליון דולר.

טריוויה למתקדמים

ה. לפי נתוני הלמ"ס, סך הייצוא החקלאי (כולל תחומים נוספים על הנ"ל) בשנת 2000 היה 702.1 מיליון דולר. בכמה הסתכם הייצוא החקלאי בשנת 2012?
1) 1,004 מיליון דולר.
2) 1,204 מיליון דולר.
3) 1,204 מיליון דולר.
4) 1,604 מיליון דולר.

תשובות:

א. 2
ב. 4
ג. 2
ד. 1
ה. 3

4 אונות

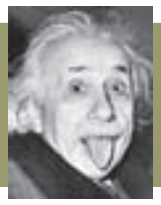

amosquitoz@gmail.com עמוס צימרמן ©

תשבץ היגיון מס' 60

מאוזן:

1. המשוטטת רוצה נואשות להצטרף לסיעה סודית (6); 4. (עם 12 מאוזן) השחקן מוסת באומה שלהם (3,4); 8. (עם 3 מאונך) שם ידו על בעל כלי קיבול (4); 9. פרוצדורה קטנה כדי להכנס לכושר (6); 11. תיקנו את העוול שנעשה לטופול עם גרעינים שחורים (7); 12. ראו 4 מאוזן; 13. ניר שמש (3); 15. אחד מחברי הממשלה צריך לבחור בין זמרת לבין אויב (5,2); 18. אני מסרב להניח שם את אלה עם המסטיק (ש) (6); 19. ראו 20 מאונך; 21. חייתם עם המתייהד הנאיבי (4); 22. דני גמר עם החלשלושים (6).

מאונך:

1. הוצא מהקשרו העניין שקבעו היטל על הבירה (5); 2. היא לכדה פריים בשובה כי זה מה שהוא ייעץ לה לעשות (5); 3. ראו 8 מאוזן; 5. זבנית שמזהים (5); 6. חיצים שמצביעים על סנטימטר כלי דם (5); 7. משורר מנוח כתב אודות נושרים ונישא (4,3); 10. אלה שפועלים בזהירות ובתכנון העלימו את החוזרים (7); 13. הוא מסתפק בגמל לפני ההסתערות (5); 14. אם הוא משנה לרעה את צורת הדלת זה סימן שבוכים (5); 16. נגיף בנוי רוסי (5); 17. לאיזה קיבוץ יש ענף ברים? (5); 20. (עם 19 מאוזן) מנתץ קופון (4).

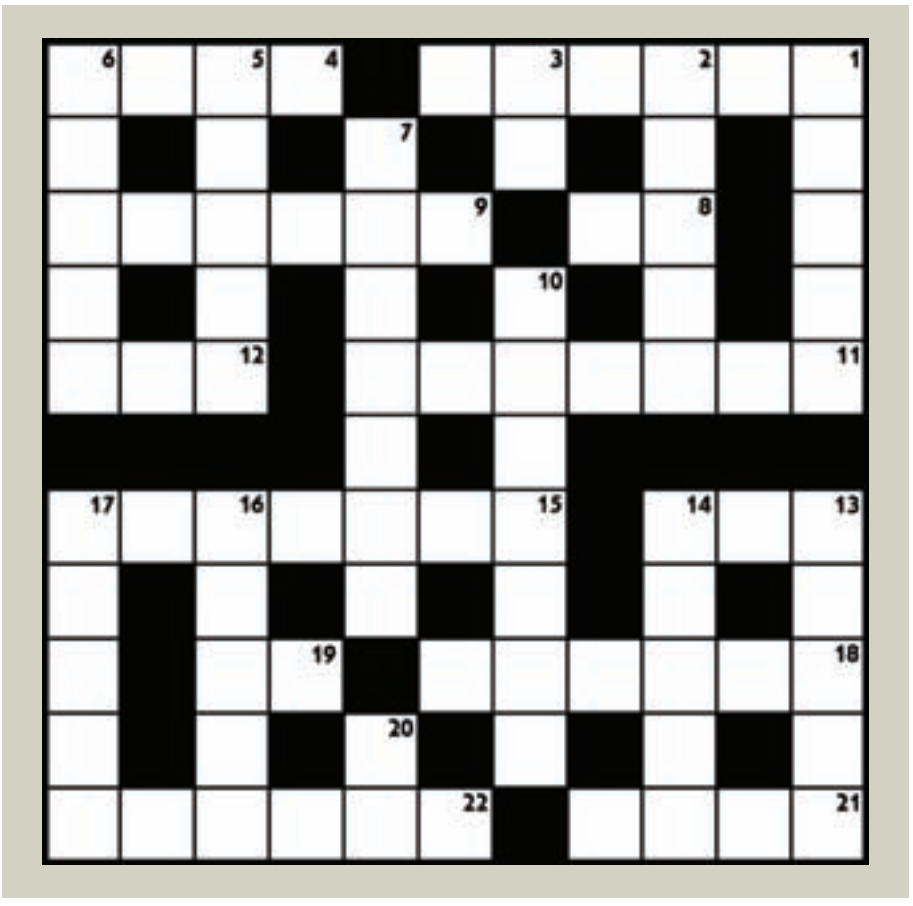

תשובות לתשבץ מס' 59:
מאוזן: 1. מתאחים; 4. נעלם; 8. תמיר; 9. מצחיקה; 11. ספור קצר; 12. נותניה; 15. אמוציונלי; 18. קטטוני; 19. חץ; 21. הנחה; 22. פיננסי.
מאונך: 1. מאורס; 2. אותרו; 5. עמילן; 6. מנהלת; 7. מצורפות; 10. אקי אבני; 13. נשקיה; 14. הבטיח; 16. יחצון; 17. נחמני.